

nové služby, knihy, akce a další zajímavosti online

Co je nového

1

- Letní provozní doba NK ČR v roce 2015
- Národní knihovna získala hlavní cenu na konferenci Inforum 2015
- Ceny ze soutěže k výstavě e-NK ČR už znají své majitele!
- Deníky a magazíny z celého světa do tabletu či chytrého telefonu s aplikací PressReader
- Stroj na kontinuální očistu knih DEPULVERA®

Představujeme

3

- Manuscriptorium verze 3 – Poznávat, tvořit, sdílet
- Obraz Jana Husa v NDK
- Doplnění domácích dokumentů v NK ČR
- 3 otázky pro: PhDr. Petra Kroupu

Zajímavosti a tipy

7

- Co čte knihovník? / Dějiny lidstva
- Střípky z Archivu NK ČR / Co v Praze sebráno, má v Praze zůstat, říkával blahé paměti Vojta Náprstek
- Historie otevírací doby Národní knihovny aneb co píší o knihovně dobové noviny
- Kalendárium aneb víte že ...

Zveme vás

12

- Karel Vodák

e-zpravodaj NK ČR

ročník 2 / číslo 4 / 2015 / červenec–srpen / beta verze

Dvouměsíčník

Adresa vydavatele a redakce:

Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1, IČ 00023221, DIČ CZ00023221

E-mail: e-zpravodaj@nkp.cz

Telefon: 221 663 279 (H. Vajnerová), 221 663 252 (S. Vondráková)

Výkonná redakce: Hana Vajnerová, Soňa Vondráková

Redakční rada: Irena Maňáková (předseda), Jana Huňová, Karolína Košťálová, Petra Šťastná

Grafické zpracování: Martina Gáčošová

Příspěvky připravili: Kateřina Hekrdlová, Jana Huňová, Karolína Košťálová, Petr Kroupa, Jan Lukavec, Hana Nemeškalová, Veronika Ševčíková, Petra Šťastná, Hana Vajnerová, Petra Vávrová, Soňa Vondráková, Olga Zeinertová

Obrazová dokumentace: Archiv NK ČR, Eva Hodíková, NDK, Odbor služeb NK ČR, Oddělení výstav NK ČR, Pražská paroplavební společnost, Věra Tafatová, Wikipedia

e-zpravodaj NK ČR je dostupný na adrese: <http://e-zpravodaj.nkp.cz>

Co je nového

Letní provozní doba NK ČR v roce 2015

Prázdninový provoz platí od 29. 6. do 30. 8. 2015.

Celá knihovna bude uzavřena:

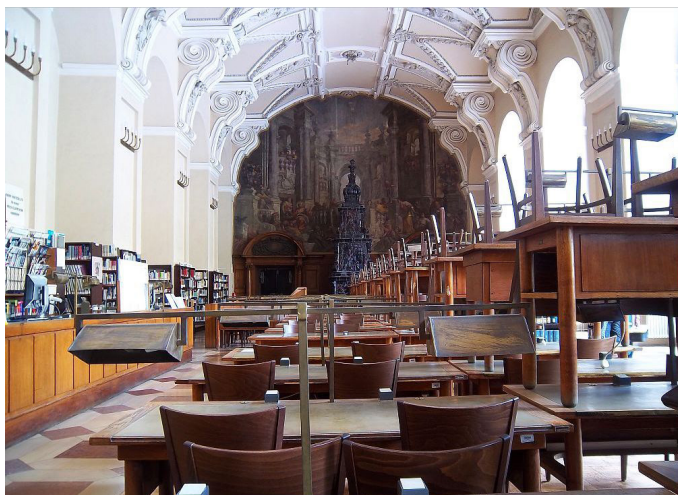
- o sobotách a nedělích
- v pondělí 6. 7. – státní svátek
- od pondělí 27. 7 do neděle 9. 8 – letní uzavírka

Jednotlivé studovny budou otevřeny v rozsahu obvyklém pro období letních prázdnin – více [Letní provozní doba](#).

Práce v období uzavření knihovny na přelomu července a srpna

NK ČR, stejně jako řada dalších knihoven či organizací podobného zaměření, musí v letních měsících přizpůsobit svůj chod změněným podmínkám souvisejícím se zákonným nárokem zaměstnanců na čerpání řádné dovolené.

Dva týdny na přelomu července a srpna, kdy bývá NK ČR pro veřejnost uzavřena, probíhá v jejích studovnách letní údržba, tj. práce spojené s revizí fondu ve volném výběru studoven, čištěním svazků, rozsáhlým úklidem prostor, drobnými opravami či upgradem IT systémů. Tyto práce sice netvoří přímou součást služeb pro veřejnost, jsou však podmínkou jejich bezproblémového průběhu. Nejedná se tedy o čtrnáctidenní „prázdniny“...

Úklid ve Všeobecné studovně

Národní knihovna získala hlavní cenu na konferenci Inforum 2015

Služba *Ptejte se knihovny*, jejímž administrátorem je Národní knihovna ČR, obdržela v květnu Cenu INFORUM 2015. Oceněn byl především nový modul pro správu dotazů, který téměř 90 zapojeným českým knihovnám zefektivnil práci s přijatým dotazem a Národní knihovně zajistil lepší přehled nad službou. *Ptejte se knihovny* bylo

hlasujícími zvoleno jako nejvýznamnější a nejlepší český produkt, služba nebo čin spojený s elektronickými informačními zdroji.

Cena Inforum 2015

Ceny ze soutěže k výstavě e-NK ČR už znají své majitele!

Během dubna a května 2015 jste se mohli na hlavní chodbě před Všeobecnou studovnou setkat s výstavou *e-NK ČR aneb Vítejte v elektronickém světě NK*. Součástí výstavy byla také soutěž o drobné či (v některých případech) rozměrnější ceny. Tyto ceny do soutěže věnovala nejen Národní knihovna ČR a Souborný katalog ČR, ale také firmy, jejichž zdroje můžete v NK ČR využívat: AiP, Ebsco, Elsevier, ExLibris, Springer a Wolters Kluwer.

Ze všech správných odpovědí, které se během trvání výstavy sešly, jsme vylosovali výherce celkem třiceti cen. Část z nich si svou odměnu za účast v soutěži (a především za správné odpovědi) převzala osobně ve čtvrtek 28. května 2015 v NK ČR z rukou PhDr. et Mgr. Jany Huňové, ředitelky Odboru služeb.

Děkujeme všem, kteří se soutěže zúčastnili, a gratulujeme všem vylosovaným!

Z předávání cen

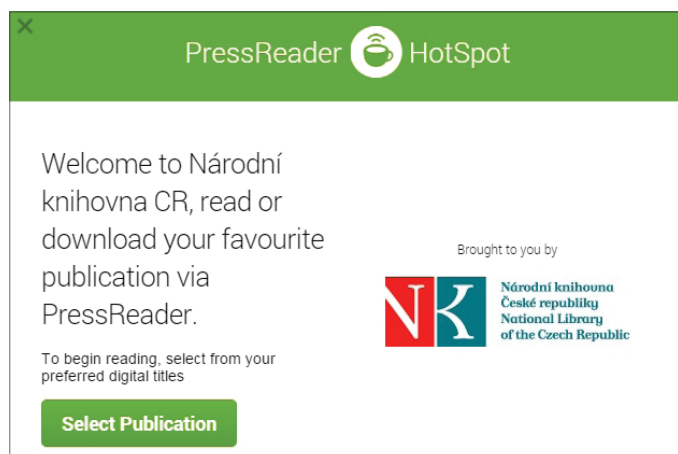
Deníky a magazíny z celého světa do tabletu či chytrého telefonu s aplikací PressReader

press
reader

Společně s přístupem do [databáze světového tisku Library PressDisplay](#) můžete nyní stahovat aktuální vydání oblíbených českých i zahraničních titulů novin a časopisů do svých mobilních zařízení prostřednictvím bezdrátového připojení (Wi-Fi) k [síti NK-Simple](#) v prostorách NK ČR. Co je k tomu potřeba? Téměř nic: dotykový telefon nebo tablet, nainstalovanou aplikaci PressReader (k dispozici pro operační systémy iOS, Android, Windows a BlackBerry), platný čtenářský průkaz (bez přestupků) a bezdrátové připojení Wi-Fi prostřednictvím sítě NK-Simple.

Denní limit je 5 stažených čísel, která zůstávají ve vašem tabletu, či chytrém telefonu, a můžete je číst i offline, neboť periodika máte uložena v mobilním zařízení trvale. Náповědu naleznete na [webových stránkách NK ČR](#).

 LIBRARY
PRESSDISPLAY

Stroj na kontinuální očistu knih DEPULVERA®

Dne 5. června 2015 byl do Národní knihovny ČR pořízen stroj DEPULVERA® na kontinuální očistu knihovních fondů od prachových částic. Důvodem byla potřeba zvýšení výkonnosti a efektivity čištění dokumentů, především těch novodobých (vzniklých po roce 1800). Stroj DEPULVERA® nejen že automaticky čistí knihy, ale práce je bezpečná i pro pracovníky, neboť prachové částice se nedostanou ze stroje ven a neznečišťují ovzduší uvnitř depozitáře.

Součástí stroje je výkonný, přitom velmi tichý, vysavač s HEPA filtrem a filtrem na velmi jemné částice prachu. Stroj byl financován z Fondu rozvoje majetku NK ČR a dodán firmou Ceiba.

Proces očisty knihy je následující: (Obr. 1) kniha je pracovníkem vložena na posuvný pás, který ji dopraví do čistícího prostoru se systémem kartáčů (Obr. 2), zde je mechanicky očištěna ze všech stran od prachu a čistý svazek vyjíždí na druhé straně ven, kde je odebrán z pásu a uložen na pojízdný vozík.

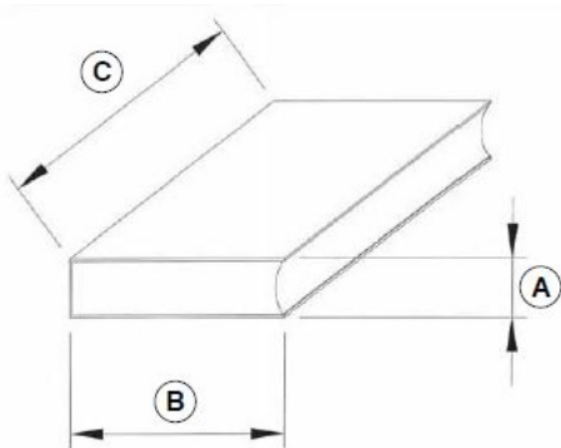
Obr. 1: Obsluha stroje na očistu knih DEPULVERA®.

Obr. 2: Mechanické čištění knihy v systému kartáčů.

Naše především novodobé knihovní fondy potřebují průběžnou očistu, ale vyčistit téměř 7 milionů svazků v počtu dvou pracovníků je nelehký úkol na několik let. Z průměrných hodnot sesbíraných za poslední roky očistí dva zaměstnanci na plný úvazek 1-1,5 knihovní jednotky za minutu v závislosti na rozměrech knihy a stupni jejího znečištění. Stroj DEPULVERA® očistí 12-14 knih za minutu, čili je 10x rychlejší. Jediným omezením stroje je velikost formátu knihy, který je dán maximálním nastavením vzdálenosti kartáčů a rozměry vstupního a výstupního pásu.

Rozeř (označení na obr. 3)	Minimální rozeř [mm]	Maximální rozeř [mm]
A	5	140
B	100	300
C	180	400

Obr. 3: Rozměry knihy – označení.

Zdroj *Manuál ke stroji DEPULVERA®. ORACLE*

Stroj DEPULVERA® využívá mnoho evropských i světových knihoven (viz Obr. 4) a pracovníci Odboru ochrany knihovních fondů NK ČR se s ním seznámili při exkurzi ve Slovenské národní knihovně v Martině, kde měli možnost si stroj prohlédnout a vyzkoušet.

Reference výrobce stroje, firmy ORACLE, a video s ukázkou fungování stroje je možné nalézt na: <http://www.depulvera.com/product/depulvera>.

Obr. 4: Knihovny, které stroj na očistu mají a používají.

Zdroj <http://www.depulvera.com/references>

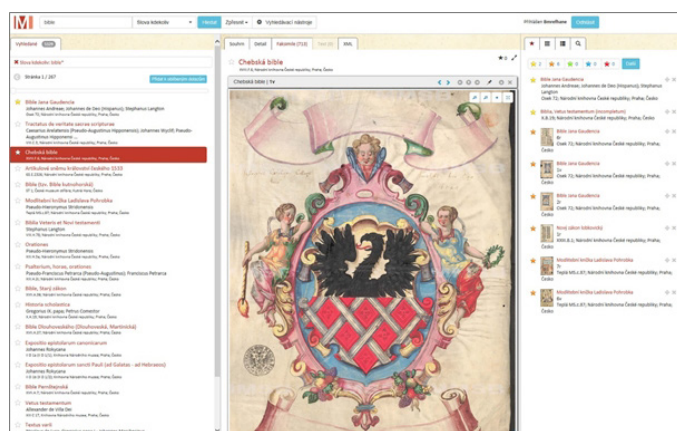
Představujeme

Manuscriptorium verze 3 Poznávat, tvořit, sdílet

Manuscriptorium, tvořící součást Národní digitální knihovny (NDK), otevírá badatelům, studentům, učitelům i dalším uživatelům dveře do světa historických fondů. Tato digitální knihovna prostřednictvím jednoho rozhraní volně zpřístupňuje v digitální podobě historické dokumenty (rukopisy, inkunábule, staré tisky, mapy aj.) z mnoha

významných institucí v zemích Evropské unie i mimo ni. V současné době Manuscriptorium obsahuje více než 350 000 popisných záznamů a přes 5 milionů digitálních obrazů.

Nová podoba webových stránek Manuscriptoria vychází v mnoha směrech vstříc uživatelům a jejich potřebám. Vyhledávání v Manuscriptoriu je nyní nejen přehlednější, ale nabízí také řadu nástrojů pro upřesnění dotazu nebo práci s výsledky. Dotaz je možné zadat pomocí jednoho vyhledávacího pole, anebo kombinací více polí v pokročilém hledání. Klíčová slova lze vložit do široké nabídky vyhledávacích polí (od titulu, popisu nebo knihovny až k dataci vzniku a vazbě). Výsledky hledání je možné filtrovat nebo seřadit podle několika kritérií.

Manuscriptorium verze 3

Přehled nalezených záznamů se ve stručném zobrazení nabízí v levé části obrazovky. Prostřední část umožňuje zobrazit podrobné informace k vybranému titulu (včetně velmi užitečných persistentních odkazů vedoucích ke konkrétnímu dokumentu) a samozřejmě také přímo k digitální kopii dokumentu. Velmi zajímavá je potom pravá část obrazovky, ve které si uživatelé po předchozí bezplatné registraci mohou v rámci Manuscriptoria vytvořit svůj vlastní prostor.

Po přihlášení je možné si ukládat oblíbené dokumenty nebo jednotlivé stránky, vytvářet vlastní virtuální dokumenty složené z digitálních obrazů z různých předloh, sdružovat různé dokumenty do tematických kolekcí nebo si ukládat do oblíbených částí zadávané či složitější dotazy. Tím ale nabídka Manuscriptoria nekončí - k virtuálním dokumentům, kolekcím a jejich částem, a také k oblíbeným dotazům lze připojit i vlastní anotace nebo je sdílet s dalšími uživateli.

Pokud jste se s Manuscriptoriem dosud neseznámili, využijte možnosti vstoupit do úžasného světa iluminovaných rukopisů, vzácných prvořetisků nebo historických map, jejichž jedinečnost Vás zcela jistě pohltní.

Obraz Jana Husa v NDK

„Protož, věrný křesťane, hledaj pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdy až do smrti.“

– úryvek z Husovy Postily z roku 1413

V letošním roce uběhne 600 let od upálení Mistra Jana Husa, kterého si připomínáme řadou kulturních akcí po celém Česku. Národní knihovna na významné výročí reagovala uspořádáním výstavy Jan Hus: problém přijmout svobodu (ve spojitosti s výstavou vyšel velmi zajímavý dokument od PhDr. Zdeňka Uhlíře se stejným názvem) či zveřejněním odkazů na inspirativní webové stránky s tematikou zaměřenou na Mistra Jana Husa v rámci projektu Webarchiv. Nechceme v tomto článku odborně rozebírat texty M. Jana Husa, posuzovat, do jaké míry byl Hus teologem ani míru jeho vlastenectví, neboť tomu se věnovali významné osobnosti a badatelé jako například Petr z Mladoňovic, František Palacký, Jan Sedlák, F. M. Bartoš, T. G. Masaryk, S. H. Thomson, Mathew Spinka, Amedeo Molnár aj., raději bychom upozornili alespoň na některé dokumenty elektronicky dostupné v digitální knihovně Manuscriptorium, které Hus buď přímo napsal, anebo s jeho životem a osudem úzce souvisejí, či ho popisují.

Kázání Jana Husa (Jenský kodex)

Jan Hus, významný římskokatolický kněz, český středověký náboženský myslitel, vysokoškolský pedagog, reformátor a plamenný kazatel, který od roku 1398 na pražské univerzitě vyučoval, později ji jako děkan a v letech 1409–1411 i jako rektor vedl, se narodil na konci 70. let 14. století, zřejmě v jihočeském Husinci u Prachatic do nemajetné rodiny. Hlad byl běžnou součástí jeho dětství i mládí, proto se nelze divit, že ambiciózní nadaný mladík toužil v první řadě po lepším sociálním postavení

a zázemí. V Praze vystudoval artistickou fakultu a pokračoval studiem na teologické fakultě, kterou dokončil, byť bez dosažení kýženého teologického titulu. Veselý mladík s průměrnými studijními výsledky, který se rád bavil a hrál šachy, dozrává v odpovědného muže se zájmem o společenskou, politickou, národnostní a církevní poměry. Termín církevní ve smyslu církve jako organizace složené z osob sloužících Bohu je zvolen záměrně, protože Hus nekritizuje základní prameny náboženství ani poslání církve, kritizuje poměry v církvi a dopady jejího chování na společnost. Hus si brzy uvědomuje své rétorické nadání. Po vysvěcení na kněze, které podle kanonického práva může proběhnout nejdříve ve 24 letech uchazeče, hledá uplatnění v některém z církevních stáneků. Nejprve káže v kostele u sv. Michala, kde zaujme natolik, že mu je nabídnuto kázat v nově postavené Betlémské kapli, v níž káže česky (podmínka mecenáše kaple). Jan Hus ovládal latinu, češtinu a němčinu. Všechny tyto jazyky byly nezbytnou výbavou středověkého vzdělance a hlavně kazatele působícího v Praze. Latina byla jak jazykem úředním, tak i jazykem vzdělanců či teologů, němčinou hovořila převážná většina měšťanstva, češtinou nižší vrstvy.

S rostoucí popularitou i možností pracovně se uplatnit na univerzitě, která jako velmi mladá instituce řeší řadu problémů, jež vyústí v odchod „cizích“ vyučujících z pražské univerzity, si Hus uvědomuje, že dosáhl svého plánovaného společenského postavení a hledá další uplatnění, které se stane posláním, a nakonec skončí mučednickou smrtí.

Hus dále studuje teologii, stále častěji kritizuje církev, což vyhotí vztahy s církevními hodnostáři. V roce 1412 publikuje dva zásadní latinské spisy: Questio de indulgentiis (Rozprava o odpustcích) a Contra bullam papae (Proti bule papežově). Vedle prací určených pro odbornou středověkou veřejnost píše i pro české lidové publikum (traktáty: Provázek třípramenný, O manželství, Zrcadlo člověka hříšného větší a Zrcadlo menší, Výklad viery, desatera a páteře, traktát Dcerka určený ženám, jež jsou v něm nabádány ke zbožnému životu, O šesti bludiech). Na Mistra Jana je uvalena klatba, poměry ho donutí odejít z Prahy na Kozí Hrádek, kde vytvoří své nejlepší práce (latinský spis O církvi – protějšek k českým Knížkám o svatokupectví, Postila, Výklad svatých čtení nedělních). Vedle stěžejních prací se po Mistru Janu Husovi dochovala běžná excerpta, přípravné texty ke kázáním, spisy a další.

Na podzim roku 1414 odchází z Čech hájit své učení na 16. ekumenický koncil v Kostnici, kde je souzen, nucen k odvolání svých myšlenek, a když tak neučiní, je 6. července 1415 veřejně upálen (Upálení Mistra Jana

Husa v Graduálu psaném od Jakuba Sklenáře). Tato událost působila v českých zemích jako rozbuška, jež rozpoutala lavinovou reakci, z níž vzešla revoluce.

Upálení Jana Husa (Graduale)

Již František Palacký řekl, že husitská revoluce byla zároveň náboženským, národním a sociálním hnutím. Čechy však nebyly jediným místem, byla to celá Evropa, která toužila po změně ve společnosti, v církvi, jež společně s panovníkem udávala řád tehdejšímu světu. Na konci 14. a v průběhu 15. století vystoupila řada reformátorů s myšlenkou na obrodu církve, nicméně právě upálení Mistra Jana Husa průběh reformace urychlilo.

Akvizice v Národní knihovně ČR – část třetí Doplňování domácích dokumentů v NK ČR

Nakladatelský trh, státní, vědecké, umělecké, církevní, politické aj. instituce, vysoké školy, obce, zájmové organizace, jednotlivci a spousta dalších chrlí ročně desítky tisíc nových dokumentů. Úkolem Národní knihovny v mezinárodním kontextu je tuto současnou i dříve vydanou domácí produkci doplnit v co nejúplnější druhové a tematické šíři pro archivní účely a jako základ pro zajištění univerzální dostupnosti bohemikální produkce.

Pro plnění funkce univerzální vědecké a studijní knihovny doplňuje NK ČR multiplikáty dokumentů pro potřeby vysokých škol univerzitního typu, vědeckých a odborných pracovišť v oblasti společenských věd, přírodních věd, umění a kultury. Sledují se odborné potřeby cílového, vysokoškolsky vzdělaného uživatele NK ČR, případně studenta hlavních univerzitních oborů.

Bohemikální neperiodickou produkci (ve stručnosti: neperiodické dokumenty vydané na současném území ČR, případně vydané zastupitelskými úřady ČR v za-

hraničí od roku 1901 do současnosti) získává, akvizičně zpracovává a eviduje Oddělení doplňování domácích dokumentů (ODDD).

Samozřejmě si můžete, milí čtenáři, vše důležité o doplňování domácích dokumentů do fondů NK ČR přečíst na webu NK ČR a upřesnit čísla z výročních zpráv.

Ale co si knihovnu představit jako svého druhu „fabriku“ (však se také dokument zpracovává v tzv. lince zpracování)? A taková „fabrika“ potřebuje neustále materiál, nesmí se zastavit. V případě knihovny jsou tímto materiálem dokumenty. Jestliže hovoříme o domácí akvizici, NK ČR získává tištěné dokumenty, speciální (netištěné) dokumenty na hmotných nosičích. Nenakupuje e-knihy ani nemá dle platných předpisů nárok na povinný výtisk e-knih.

Ráda bych uvedla, že za rok 2014 celkový přírůstek zpracovaný ODDD činil 56 340 knihovních jednotek, tedy jednotlivých exemplářů titulů knih, kartografických dokumentů, grafiky, hudebnin, plakátů, pohlednic, zvukových snímků a elektronických dokumentů na pevných nosičích - a to nejen soudobé, ale i dříve vydané domácí produkce.

Hlavním zdrojem každoročního přírůstku domácích dokumentů je povinný výtisk. Na základě zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích ve znění zákona 320/2002 Sb. má NK ČR právo na dva povinné výtisky z celé neperiodické produkce vydané na území České republiky. V roce 2014 to bylo 47 956 (85%) knihovních jednotek (dále k. j.) z celkového přírůstku. Po zpracování se jeden výtisk ukládá do Národního konzervačního fondu a druhý je uložen v univerzálním knihovním fondu a je k dispozici uživatelům k prezenčnímu studiu.

Prakticky to znamená, že nakladatelé posílají poštou do Klementina menší či větší balíky dokumentů. Někteří je přinášejí osobně, někdy dokumenty přiveze auto. Akvizitér musí všechny balíky převzít, zaevidovat, na požádání potvrdit převzetí, balíky rozbalit, zkontrolovat bezvadnost výtisků, zjistit, zda skutečně došly dva exempláře a knihy po dvou uložit do polic, kde si je převezmou kolegové, kteří provedou adjustaci a záznam do elektronického katalogu. Dokument se tak stává majetkem NK ČR, je orazítkován, má přiděleno a vepsáno systémové a přírůstkové číslo, vlepenu etiketu s čárovým kódem a v databázi je zaznamenáno, kdy a kým byl akvizičně zpracován. Je také zaznamenán v přírůstkovém seznamu. Pak nastává jeho pouť dalšími odděleními, v současnosti ztížená každodenním převozem dokumentů do nové budovy NK ČR v Hostivaři, a nakonec se exemplář dostává do příslušného skladiště, odkud je pak expedován uživateli.

Akvizitér pracující v referátu povinného výtisku má na starosti neustálou kontrolu vydávané neperiodické pro-

dukce, kontrolu odevzdávání povinných výtisků, urgence a telefonickou, e-mailovou i tradiční písemnou komunikaci s nakladateli. Poskytuje praktické i metodické rady, chodí pro zbloudilé zásilky a nakladatele. Někdy čelí nepřijemným podivínům a jejich zvláštnímu výkladu zákona, uklidňuje drobné vydavatele, kteří dosud o povinných výtiscích nic nevěděli, a těm nedbalým připomíná jejich povinnost a případné zákonné sankce.

Kromě povinného výtisku jsou dalšími tradičními akvizičními zdroji nákup, dary, interní zdroje a náhrady.

V současné době nakupujeme soudobou profilovou literaturu v několika knihkupectvích kamenných i internetových (vždy domlouváme slevy, které jsou v rozmezí 10%–35%, někdy se podaří získat slevy vyšší). Od Svazu českých knihkupců a nakladatelů dostáváme publikace zdarma, využíváme především tituly vydávané nakladatelstvím Academia. Zúčastňujeme se knižních veletrhů: v květnu je to pražský knižní veletrh Svět knihy a v říjnu Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě. V roce 2014 jsme nákupem soudobé i dříve vydané bohemikální produkce získali 3 116 k. j. (5,53% z celkového ročního přírůstku).

Poměr k množství dokumentů získaných povinným výtiskem odpovídá rozpočtu ODDD, který zůstává již několik let ve stejné výši. Zásluhou pracovníků v tomto referátu se zvýšil počet nakoupených titulů ve srovnání s rokem 2013 o 447 k. j. a průměrnou cenu se podařilo snížit o 51 Kč.

V retrospektivním doplňování převažuje systematická práce se seznamy odpisů, nabídkami dárců, hledání nejvýhodnějšího nákupu v některém z mnoha antikvariátů a prověřování publikací z rezervních fondů NK ČR. Tímto způsobem se vloni podařilo doplnit 242 k. j. nákupem za celkovou částku 133 206 Kč. Darem bylo získáno 3 205 k. j., z nichž do Národního konzervačního fondu bylo zařazeno 1 064 k. j. a do univerzálního knihovního fondu 2 141 k. j.

Ráda bych v závěru tohoto vzhledu do práce domácí akvizice vyjádřila úctu a poděkování všem svým kolegům za jejich odbornou a také často namáhavou fyzickou práci. Za to že spolu dobře vycházíme a že se na sebe můžeme spolehnout.

Ráda bych zavzpomínala na velmi napínavé nákupy na antikvárních veletrzích mezi rokem 2003 až 2007 (tímto způsobem nyní starší produkci nenakupujeme, protože se antikvární veletrhy v této podobě momentálně nekonají). Pro NK jsme tam nakupovaly (v našem oddělení byly do roku 2011 samé ženy) deziderata - tituly, které byly vydány ve 20. století a chyběly v Národním konzervačním fondu a výjimečně tituly chybějící v univerzálním knihov-

ním fondu. Získávaly jsme především bibliofilská vydání klasické literatury, dobrodružnou literaturu, dětské knihy z první poloviny 20. století, Ladovy dětské knihy, ale také například dívčí a ženské romány. Velmi drahá byla sběrateli nesmírně ceněná díla originálního českého tvůrce Josefa Váchala, výtvarníka Jindřicha Štýrského či malíčky Toyen.

Nákupu předcházely nejméně dva týdny intenzivního výběru deziderat z antikvárního katalogu. Bibliografické údaje nebyly vždy přesné, u některých publikací chyběl rok vydání, bylo uvedeno chybné stránkování či nepřesný název. Akvizitér přitom musí nesmírně pečlivě prověřit všechny dostupné informace, aby se nedopusťtil přehmatu a nenakoupil duplikát. Znamená to pátrání v elektronických katalozích NK, hodiny stání u lístkových katalogů a probírání se katalogizačními lístky, nervozitu, aby se něco nepřehlédlo, několikrát prověřování. Často jsme musely posoudit i rodinné, společenské či politické souvislosti – mohlo toto dílo vyjít už v tomto roce? Je to skutečně přesně to vydání, které nemáme v Národním konzervačním fondu? Neliší se třeba barvou obálky? Nebo údaji na titulním listu? V jakém je stavu? Koupíme ho, i když bude mít trochu poškozenou vazbu? Jestliže pochybnosti převážily, musely jsme od nákupu ustoupit. Finanční prostředky byly omezené a v těchto letech to bývala v podstatě jediná možnost nákupu starších publikací, které chyběly v Národním konzervačním fondu. Z finančních důvodů jsme v průběhu roku doplňovaly dříve vydané tituly (tzn. literaturu vydanou od roku 1901 téměř do současnosti) z darů, odpisů knihoven a rezervních fondů NK. Průběžné nákupy v antikvariátech byly velmi omezené. Po důkladném prověření a finanční rozvaze jsme musely rozhodnout, které dokumenty nakoupíme. A nyní nastal čas na strategii, v podstatě válečnou poradou. Na antikvárním veletrhu (AV) platilo: kdo dřív přijde, ten knihu získá. Neexistovala možnost předem se domluvit na odložení knihy pro NK. Všichni měli mít stejné šance a úspěchu dosáhl jen ten nejlépe připravený. Součástí antikvárního katalogu byl seznam prodejců s čísly stánků a plánek místností, kde se veletrh konal. To není nic zvláštního. Nicméně se z toho dalo těžit. Nejúčinnější byla vyzvědačská výprava přímo na místo konání den předem.

Podařilo se nám to v roce 2007, kdy se AV konal v Aventinu. Každá nákupčí pak dostala seznam publikací s číslem stánků a plánek: aby měla před očima, kudy má běžet, kam zahrnout, kde se vyhnout sloupu, kde je pár schodů na podestu. Součástí strategie nákupu bylo i pořadí stánků, u kterých má publikace získat. A pak stačilo přijít hodně brzy, čekat, neztratit potřebnou agresivitu nutnou ke splnění úkolu a zároveň neztratit rozvahu a pe-

níze. Ve frontě před budovou nestáli vždy přímo ti, kteří chtěli kupovat - nechávali se zastupovat nájemnými „čekači“. Pak nebývali tak zmrzlí jako my. Převažovali muži. Jakmile odbilo poledne, dveře se otevřely a boj o knihu začal. Často šlo skutečně o to, kdo dříve přiskočí k pultu a nahlas vysloví svůj požadavek. A musím říct, že jsme bývaly velmi úspěšné. Jak se rok od roku zlepšovala naše příprava, tak se zlepšovaly naše výsledky.

3 otázky pro: PhDr. Petra Kroupu

Generální ředitel Národní knihovny ČR byl ministrem kultury Danielem Hermanem dočasně pověřen vedením knihovny 24. dubna letošního roku po rezignaci Mgr. Miroslava Rovenského, který nastoupil do funkce po rezignaci Ing. Tomáše Böhma na začátku ledna tohoto roku.

Je chod Národní knihovny ČR po nedávných změnách na postu ředitele stabilní?

Navzdory nedávnému střídání osob ve funkci generálního ředitele shledávám chod Národní knihovny stabilní, protože naštěstí závisí na práci mnoha knihovníků, kteří tuto práci vykonávají dobře a řádně. Tím chci říci, že odborná knihovnická složka Národní knihovny je v pořádku a má v čele odborného náměstka, který své práci rozumí a celou sekci dobře řídí.

Jak za Vašeho působení pokračuje revitalizace areálu Klementina?

Revitalizace Klementina pokračuje, nicméně probíhající 2. etapa má zpoždění. Oproti původně plánovanému letošnímu termínu bude ukončena až v roce příštím. Následující 3. etapa (nově spojená z původních etap 3, 4 a 5) nemá dosud ani projekční přípravu. Vedle Klementina plánuje NK ještě stavbu nového depozitáře v Hostivaři a rekonstrukci starého depozitáře v Hostivaři. Tyto práce také ještě nezačaly a jsou zpožděny. Mým hlavním úkolem je zejména zrychlení postupu příprav těchto stavebních prací a jejich zahájení.

Máte představu, jak dlouho tuto dočasnou funkci budete zastávat?

Podle předběžné dohody s panem ministrem D. Hermanem mám za úkol stabilizovat chod Národní knihovny v souvislosti s revitalizací Klementina (připravit 3. stavební etapu) a se zajištěním udržitelnosti projektu Národní digitální knihovny. Od toho se bude odvíjet doba mého působení ve funkci ředitele knihovny.

Zajímavosti a tipy

Co čte knihovník?

Dějiny lidstva

(Jan Lukavec)

Dají se napsat dějiny lidstva od chvíle, kdy náš praprapředecký poprvé vylezl z moře tak, aby se vešly do jediné knihy? Nepochybně ano, i když výsledky jsou velmi rozdílné.

Záleží na tom, kdo se tohoto úkolu chopí - jestli H. G. Wells, G. K. Chesterton nebo belgický spisovatel Dimitri Verhulst. Jeho kniha o dějinách člověka nese název Úprdelný dny na úprdelný planetě a už z názvu vyplývá, co si o našem druhu myslí.

Cambridge University Press začalo v tomto roce vydávat devítisvazkové Cambridge World History a existuje i spousta jiných knih, které dějiny světa předvádějí na dějinách jednoho produktu, například piva (The brewer's tale: a history of the world according to beer) nebo naší druhovou historii vyprávějí prostřednictvím příběhů muzejních exponátů (Dějiny světa ve 100 objektech od Neila MacGregora).

Zatím posledním česky publikovaným dílem tohoto druhu jsou šestisvazkové Dějiny světa: globální dějiny od počátků do 21. století z nakladatelství Vyšehrad, jejichž vydání bylo úspěšně dokončeno vloni. V předmluvě k prvnímu svazku editoři předznamenávali, že jejich Dějiny „poprvé představují historii člověka na planetě Zemi na pozadí všech dob a kultur.“ Časový záběr autorů je velkorysý: od období, kdy se „člověk jako biologický tvor vydělil z živočišné říše a jako jediná duchem obdařená bytost vytvořil svou kulturu, byť byla zatím tak jednoduchá jako nejstarší nástroje“, až po dnešní „světovou kulturu Webu 2.0“. Pozoruhodnější je ale především hledisko, jak je na historii nahlíženo. Totiž skutečně globálně a celoplanetárně. Nemálo pozornosti také autoři věnovali tomu, jaké obrazy o celku světa si lidé v jednotlivých dobách a kulturách vytvářeli (například na jedné francouzské mapě z roku 1086 byly hlavy apoštolů systematicky rozmístěny po celé tehdy známé obydlené Zemi), případně jak se představy o světě zrcadlily v podobě tehdejších encyklopedií nebo knihoven – kupříkladu v řazení katalogizačních lístků.

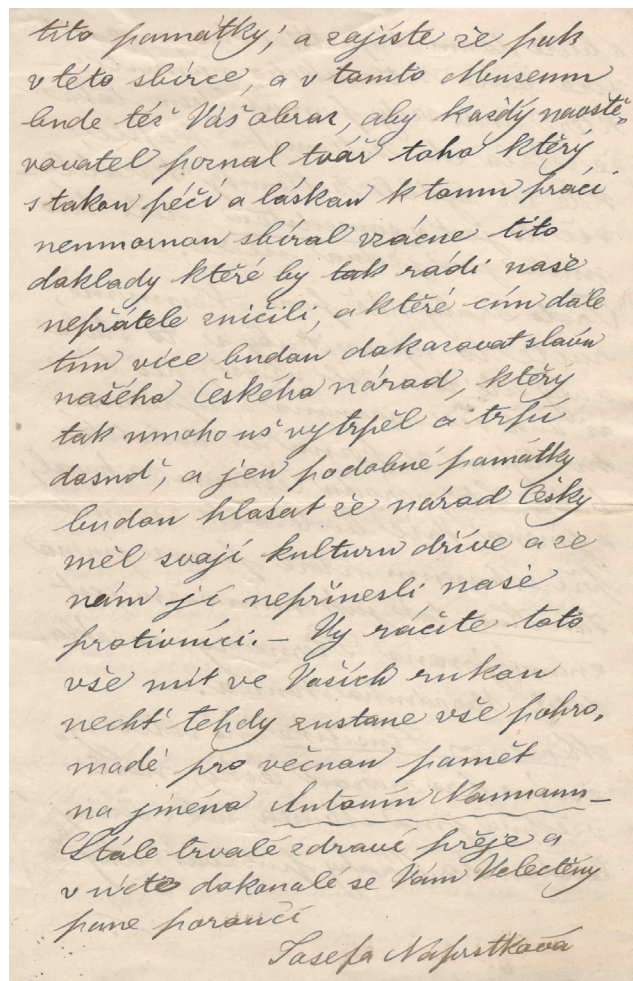
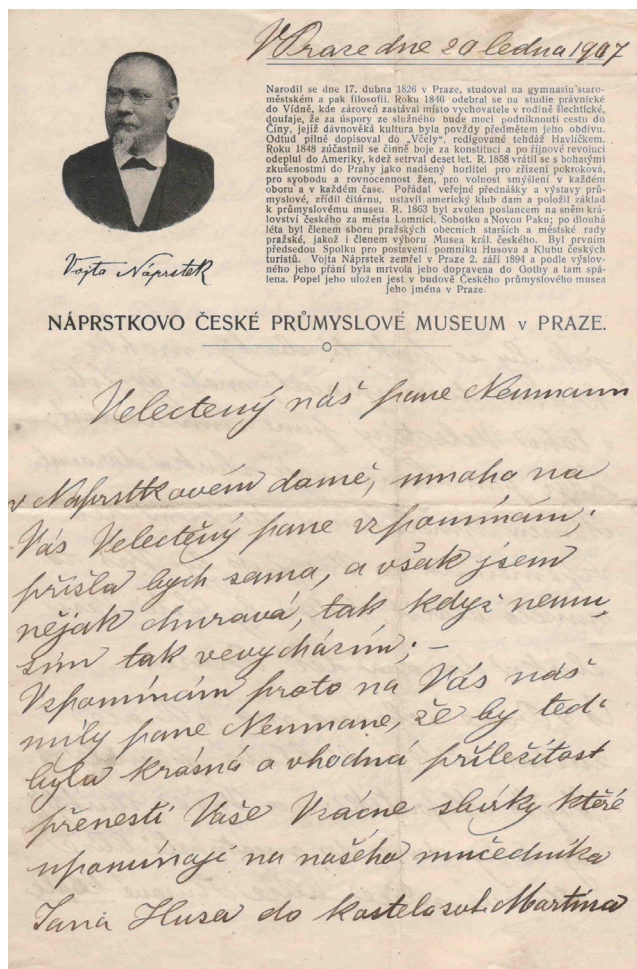

Střípky z Archivu NK ČR

Co v Praze sebráno, má v Praze zůstat, říkával blahé paměti Vojta Náprstek

(Kateřina Hekrdlová)

V roce 2000 byly do Archivu NK předány z Oddělení rukopisů a starých tisků krabice nadepsané Sbírkou J. A. Neumanna, obsahující dokumenty z poměrně dlouhého časového období (od 16. do 20. století) a různé, velmi často i zahraniční, provenience. Dnes nám jméno Jan Antonín Neumann nic neřekne, ale ve své době byl mezi českými vlastenci známou postavou. Původně chrudimský obchodník a později majitel tiskárny ve Vídni se do Prahy přistěhoval na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 19. století. Koupil si dům v Břetislavově ulici na Malé Straně a čile se zapojil do veřejného života. Byl zainteresován při prodeji akcií dráhy Praha–Duchcov a Kolín–Čerčany–Kácov, působil jako aktivní člen Společnosti pro postavení rozhledny a lanové dráhy na Petřín: prodával její losy na stavbu a sám pro tento účel upsal 10 000 zl. Stýkal se s pokrokovými návštěvníky Náprstkovy domu a řadou dalších osobností pražského veřejného života. Měl i politické ambice. V roce 1889 jej Malostranský měšťanský spolek navrhl za kandidáta do zemského sněmu.

Mezi osobními písemnostmi J. A. Neumanna jsou i dva dopisy z let 1906 a 1907 od paní Josefy Náprstkové, manželky Vojtěcha Náprstka. Týkají se právě jeho sbírky, kterou staví významem vedle sbírek Kašpara ze Šternberka a Vojtěcha Lanny. Měla totiž obsahovat dokumenty týkající se mistra Jana Husa. V prvním dopise paní Náprstková reaguje na zprávu, že Neumann chce svoji sbírku předat do Solnohradu: „Velectený náš pane Neumann! V Náprstkově domě bylo mně do pláče, když jsem znovu četla, že dosud máte úmysl Vaše sbírky převést do Solnohradu. Vždyť, Velectený pane, by Vám samému to muselo být líto, aby v německém kraji měli to, co patří do Čech a co jste ráčil s takovou láskou pro Český národ náš sbírat a ukládat... Co by tomu řekl mistr Jan Hus, když by v cizině měli se prohrabovat [v] jeho spisech...“ Navrhuje mu, aby svoji sbírku věnoval některému muzeu v Praze: „Co v Praze sebráno, má v Praze zůstat, říkával blahé paměti Vojta Náprstek. A i když nevěří na posmrtný život,“ apeluje na Neumanna: „... i Vám, Velectený pane, musí na tom záležet, by pakli předce se sejdeme na druhém světě, by Jan Hus Vás vítal co pravého věrného Čecha, který, ačkoliv měl zde všeliké příkoří, tož předce zůstal věrný národu svému. Proto necht' náš mistr Jan Hus Vás, Vzácný pane, uvítá se slovy: dobře si, občane Neuma-

ne, vykonal svoji povinnost k národu našemu, a tím více mě blaží, že vše, co o mně jest psáno, zůstalo v té staré Praze a nebylo dáno našim nepřátelům do rukou.“

O dva měsíce později Josefa Náprstková přichází s konkrétním návrhem, aby „vzácné sbírky, které upomínají na našeho mučedníka Jana Husa“, byly přeneseny do kostela sv. Martina, kde by bylo zřízeno Muzeum Jana Husa. Toto husitské muzeum podle ní větší význam, než všechna ostatní muzea, a Neumannův obraz, „... aby každý návštěvovatel poznal tvář toho, který s takovou péčí a láskou, k tomu práci neúmornou, sbíral vzácné tyto doklady...“

Myšlenka na zřízení Husova muzea ve zrušeném kostele sv. Martina ve zdi se neuskutečnila, možná i proto, že paní Náprstková v září 1907 zemřela. Co se s dokumenty připomínajícími Husa a husitství stalo, není známo. Nevíme ani, jak a kdy se Neumannova sbírka dostala do naší knihovny. Jisté je jen to, že po předání do archivu v nich žádné takové dokumenty nebyly nalezeny.

Historie otevírací doby Národní knihovny aneb co píší o knihovně dobové noviny

Od chvíle, kdy císařovna Marie Terezie dekretem z 6. února 1777 potvrdila vznik veřejné c. k. Universitní knihovny se sídlem v Klementinu, již uplynulo dlouhých 238 let. Za tu dobu v Klementinu studenti, pedagogové a učenci strávili při studiu nespočet hodin. Jak se jim vlastně v Klementinu studovalo? Zkusili jsme se podívat do dobových novin, které tehdy přinášely i mnohé zprávy z knihovny.

Dlouhá léta byla knihovna otevřena v poměrně omezené době, a to zejména v hodinách s denním světlem. Podle oznámení z 13. 11. 1782 bylo možné v knihovně studovat od pondělí do pátku, vždy od 10 do 12, pak v zimě od 15 do 16 a v létě od 15 do 17. Pravdou je, že v té době knihovnu navštěvovalo pouze několik málo čtenářů. Téměř 200 let knihovna sloužila i jako knihovna univerzitní. Její život se tak do určité míry řídil potřebami studentů. Ovšem již v roce 1877 studenti podepisovali petici proti krátké provozní době knihovny.

*** Knihovna universitní. Tyto dny vyložena bude ku podpisování petice študentstva toho směru, aby c. k. universitní knihovna po více dní v týdnu odpoledne, v neděli a ve svátky odpoledne a i o prázdninách obecnatvu byla přístupna.**

Posel z Prahy, 24. 1. 1877

Článek na podobné téma je možné nalézt v Národních listech i o dvacet let později. I tehdy se studenti ozvali a dožadovali se přístupu do knihovny a ke studiu.

— O novém řádu universitní knihovny se nám píše: »Die Vaší zprávy má být nově organizována služba v universitní knihovně pražské v ten způsob, že přístě knihy budou půjčovány jenom od 9 do 1 hod. Upozorníte, prosím, na kocourkovský význam tohoto zařízení, kterým se účel universitní knihovny činí illusorním. Stačí poukázat na to, že na fakultách právnických jsou přednášky pravidelně od 8 do 12 hodin, následkem čehož z užívání císařské knihovny vyloučeno jest přes 1000 právníků. Rovněž filosofové a medikové mají většinu přednášek svých dopoledne. Pro koho tedy vlastně universitní knihovna jest určena? Je to snad v intencích ministra vyučování bar. Gautsche, aby studující mládež užívání universitní knihovny bylo co možná nejvíce sříženo — nebo do konce valné části její zamezeno?«

Národní listy, 28. 9. 1897

Kdo ví, zda studentům vyhovoval režim, podle kterého bylo možné od listopadu 1897 objednávat knížky ke studiu.

*** C. k. veřejná a universitní knihovna v Praze.** Dnešním dnem počínaje mohou od pp. návštěvovatelů c. k. universitní knihovny již v dopoledních hodinách knihy býti objednány na večerní dobu, kdy již žádné knihy z vnitřních místností pro tmu nemohou se přinášeti. Objednávky vhozené do některé z nově pořízených schránek budou denně o půl 12. hod. dopol. vybrány a knihy do té doby žádané budou pro večerní hodiny připraveny. Lístky vhozené po půl 12. hod. dopol. budou vyřizeny až druhý den. Prostě ohlášení sluhům, kteří mají službu v čtárně, stačí, aby v čas objednaná kniha byla ve večerních hodinách k použití přinesena.

Národní politika, 24. 11. 1897

Změny provozní doby se oznamovaly na černém prkně, které se však, k našemu smutku, pravděpodobně nedochovalo.

*** Z c. k. universitní knihovny. Za příčinou stavby spojujících schodů mezi prvním a druhým poschodím knihovnických místností, již ministr vyučování povolil a nařídil, bude c. k. universitní knihovna od 25. t. m. na neurčitou dobu uzavřena. Den opětového otevření oznámí se na černém prkně.**

Pražský denník, 21. 10. 1886

Dlouhou tradici má letní uzavření knihovny, které bývalo až dvouměsíční

*** C. k. universitní knihovna bude od 1. srpna do konce září zavřena a přístup hostům, kteří si ji pouze prohlídnout chtějí, jen o 11 hod. dopoledne dovolen.**

Pražský denník, 27. 7. 1867

Před uzavřením knihovny byli čtenáři i prostřednictvím denního tisku vyzýváni, aby řádně vrátili vypůjčené knihy.

*** Z c. k. veřejné univerzitní knihovny**
Správa c. k. univerzitní knihovny oznamuje, že do 10. července t. r. musí být navraceny všechny domů vypůjčené knihy.

Národní politika, 13. 6. 1899

Oblíbenou letní zábavou knihovníků během uzavření knihovny je i nyní revize fondu – tj. kontrola, zda skutečně knihovna má všechny knihy, časopisy a další dokumenty, které by podle katalogu mít měla.

— **Revize veřejných knihoven.** Práce nad míru obtížné, ale nezbytné konají se nyní v prázdninových dnech v některých veřejných knihovnách pražských. Jsem to revize, při nichž nezjišťuje se jen zlráta knih, nýbrž i poškozování jich, právě tak časté a odsouzené jako odcizování. Nedávný případ s Frant. Kaňanem, jenž odnesl z univerzitní knihovny bez mála za 1000 K cenných děl, nasvědčuje tomu, že veřejné knihovny vydány jsou značnému nebezpečí okrádání, které lze předejiti jen zvýšenou kontrolou. Odcizené knihy byly ze značné části rozprodány, když na nich provedena byla dle všeho cestou chemickou operace a odstraněním stop razítek. Z těch

Národní listy, 15. 8. 1907

Možná bychom měli letos v létě zkontrolovat, jestli se do univerzitní knihovny vrátily Národní báchorky Boženy Němcové, které si zde v roce 1897 vypůjčil František Horálek.

Kdo si vypůjčil
u mne knihu: Boženy Němcové Národní báchorky (1. a 2. díl v jednom svazku), vydání z roku 1845, která má číslo univerzitní knihovny v Praze: 64 G 614, necht' mi ji ihned vrátit. **František Horálek**, knihkupec a nakladatel na Král. Vinohradech (v Národním domě). 16922

Národní listy, 24. 7. 1897

Kalendárium aneb víte že

... před 715 lety, v roce 1300 (údajně v červenci), byla zahájena ražba pražských grošů. Pražský groš (něm. *Prager Groschen*, lat. *grossi pragenses*, pol. *grosz praski*) byla stříbrná mince, kterou nechal razit český král Václav II. na základě mincovní reformy, zpracované italskými právníky a bankéři, jež byla součástí nového horního zákoníku *ius regale montanorum*. Ražbu mince podnítil nález bohatých stříbrných ložisek v Kutné Hoře a hospodářský rozvoj země. Mince byla ve své době ve střední Evropě široce užívaným platidlem. Její název pochází z latinského výrazu *denarius grossus* – tlustý denár. Groš

byl na svoji dobu mincí poměrně těžkou a velkou, měl hmotnost 3,5–3,7 g a velkou ryzost stříbra 933/1000. Dělit se na 12 menších peněz, tzv. parvů. Po celou dobu své ražby měla mince v podstatě stále stejný obraz líce i rubu. Lící strana měla vždy okolo české koruny opis panovníka a nápis *DEI GRATIA REX BOEMIE* (Z Boží milosti král český), na rubu byl obraz českého heraldického lva a opis *GROSSI PRAGENSES* (Groše pražské). Mince se razila ve Vlašském dvoře v Kutné Hoře. Ražbu groše ukončil roku 1547 Ferdinand I., kdy ji vystřídal stříbrný tolar. Přesto pražský groš platil dál a teprve patent Ferdinanda III. roku 1644 definitivně ukončil jeho oběh.

Pražský groš – avers a revers

... před 55 lety, 1. 7., bylo podle nového územního plánu rozděleno hlavní město Praha na 10 obvodů.

... před 85 lety, 2. 7., se narodil **Ota Pavel**, (vl. jm. Otto Popper), český prozaik, novinář a sportovní reportér. Je autorem sportovních a autobiografických próz s tématy z vlastního dětství. Některé jeho prózy byly úspěšně zfilmovány, např. *Zlatí úhoři* (s Vladimírem Menšíkem) a *Smrt krásných srnců* (s Karlem Heřmánkem).

... před 150 lety, 4. 7., vyšla poprvé kniha **Alenka v říši divů** (*Alice's Adventures in Wonderland*, 1865). Jejím autorem je anglický matematik a logik **Lewis Carroll** (vl. jménem Charles Lutwidge Dodgson), který ji údajně napsal pro malou holčičku Alici Liddelovou. Dílu se dostalo vědecké interpretace a bylo označeno za mimořádné. Zajímavá je historie vzniku příběhu. Tři dívky, sestry Liddelovy, cestovaly loďkou po řece Temži z Oxfordu do Godstowu a s nimi se plavil i Lewis Carroll. Během plavby ho jedna z nich, Alice, požádala, aby jim vyprávěl příběh - pohádku. Carroll jim vyprávěl o Alence, která svým pádem do králičí nory vnesla bizarně fantastické prvky do svého pohádkového života. Alice několikrát prosila, aby jí Carroll příběh napsal a mohla si ho kdykoliv číst, až nakonec Carroll podlehl přání dítěte a opravdu spis vytvořil a předal jej Alici (nazval jej: *Alice's Adventures Under Ground*). O Vánocích 1864 pak Alice dostala od Carrolla dárek - přepracované a rozšířené vyprávění i s ilustracemi. Následující rok byl spis vydán s profesionálními ilustracemi Johna Tenniela.

Fotografie Alice Liddellové pořízená Lewisem Carrollem

... před 135 lety, 5. 7., se narodil **Jan Kubelík**, houslista a skladatel.

... před 600 lety, 6. 7., byl **upálen mistr Jan Hus**, katolický kněz, český středověký náboženský myslitel, vysokoškolský pedagog, reformátor a kazatel.

... před 595 lety, 14. 7., **zvítězilo husitské vojsko** vedené Janem Žižkou nad křižáky **v bitvě na Vítkově**. Bitvu připomíná bronzová jezdecká socha Jana Žižky od Bohumila Kafky v areálu Národního památníku na pražském Vítkově. Skulptura patří mezi deset největších jezdeckých soch na světě (výška 9 m, délka 9,6 m, šířka 5 m, hmotnost 16,5 tuny). Dokončena byla v roce 1941, odhalena však teprve 14. července 1950.

B. Kafka: Jezdecká socha J. Žižky

... před 135 lety, 21. 7., se narodil **Milan Rastislav Štefánik**, politik, generál francouzské armády, astronom, spoluzakladatel československého státu.

... před 155 lety, 24. 7., se narodil **Alfons Mucha**, malíř.

... před 460 lety, 1. 8., se narodil **Edward Kelly**, anglický alchymista, činný též na pražském dvoře císaře Rudolfa II.

... před 150 lety, 7. 8., se narodil **Luděk Marold**, malíř a ilustrátor.

... před 115 lety, 8. 8., zemřel **Emil Škoda**, technik a podnikatel, zakladatel Škodových závodů v Plzni.

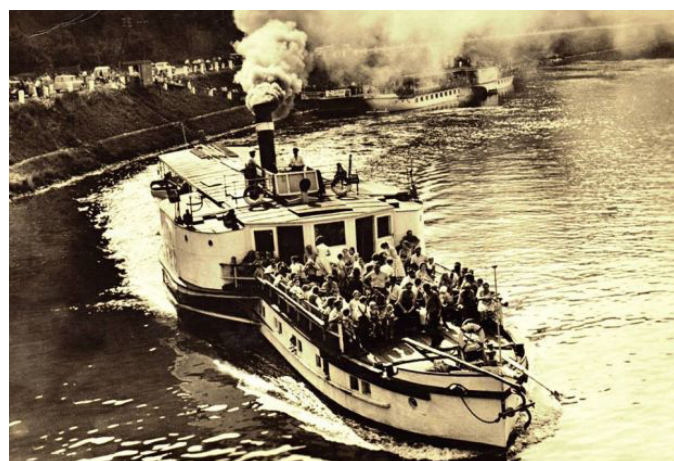
... před 320 lety, 15. 8., se poprvé rozezněla **zvonkohra Lorety v Praze**.

... před 90 lety, 22. 8., zemřel **Vojtěch Hynais**, malíř, dekoratér a grafik, autor opony Národního divadla v Praze.

... před 150 lety, 26. 8., byla **zahájena pravidelná paroplavba v Praze na Vltavě**. Zahájení osobní lodní dopravy bylo spojeno se založením Pražské paroplavební společnosti v r. 1865. Za nápadem stál František Dittrich, pozdější pražský primátor. První kolesový parník *Praha* získala společnost už v roce svého vzniku, další s názvem *Vyšehrad*, o rok později. Nejstarší parníky dodávala většinou Rustonova loděnice z Libně. Ty poslední představila paroplavba ve 40. letech 20. století. Dva z nich - *Vltava* a *Vyšehrad* - jsou v provozu dodnes. První pravidelná linka lodní dopravy na Vltavě mezi Prahou a Štěchovicemi vyplula 26. srpna 1865. Později se na výlety vyplouvalo i do Mělníka, na dolní Labe do Hřenska a na střední Labe až do Kostelce nad Labem a do Nymburka.

Edward Kelly, portrét z 19. st.

Výlety po Vltavě byly oblíbené

... před 100 lety, 29. 8., se narodila **Ingrid Bergmanová**, švédská filmová herečka, nositelka tří Oscarů.

Zveme vás

Výstavní chodba – přízemí

(hlavní vstup do budovy Klementina, vchod A)

KAREL VODÁK

28. 5. – 18. 7. / po–so: 9.00–19.00 hod.

Retrospektivní výstava představuje přehled umělcovy tvorby v oblasti užité grafiky, ať již jde o knižní ilustrace, filmové plakáty nebo drobné filatelistické grafiky. Navrhoval známky pro EXPO 67 v Montrealu i pro EXPO 70 v Ósace, z něhož známka s motivem hory Fudži byla vyhodnocena mezinárodní porotou jako nejlepší známka Světové výstavy.

Karel Vodák (9. 4. 1923 – 3. 5. 2000), grafik, ilustrátor, akademický malíř a typograf absolvoval v roce 1950 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a první knižní ilustrace vytvořil ve druhé polovině čtyřicátých let minulého století. V roce 1959 se začal věnovat filmovým plakátům. V roce 1967 se poprvé zviditelnil v oblasti filatelie díky návrhům známek pro EXPO 67 v Montrealu. Úspěšnost těchto známek ho předurčila k dalším filatelistickým návrhům pro EXPO 70 v Ósace. Stal se dvojnásobným vítězem soutěže Organizace Spojených Národů v kategorii návrhy poštovních cenin. Vodák se tak zařadil mezi špičku českých ilustrátorů, o čemž svědčí i jeho návrhy filmových plakátů, kterým se věnovali pouze ti nejlepší výtvarní umělci. Malířské plátno pro něj znamenalo opravdovou svobodu, nejen uměleckou. Za svůj život navrhl 22 poštovních známek, 27 filmových plakátů, 185 knižních obálek a vytvořil téměř patnáct set knižních ilustrací.

Den československé poštovní známky

Expo 67

Expo 67

Expo 67

Judaica

Judaica

Judaica

Expo 67

Expo 67

Expo 67

Expo 67